

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 033/18

KLAGER: Solveig Aksens, Larissa Munch, Synne Østerlie, Victoria Engebretsen, Torkil Vatne, Helene Rogne
PUBLIKASJON: Aftenposten
PUBLISERINGSDATO: 04.01.2018
STOFFOMRÅDE: Utenriks
SJANGER: Diverse
SØKERSTIKKORD: Uavhengighet, bakenforliggende forhold, skillet mellom reklame og journalistikk, ukritisk formidling av PR-stoff, sponning
REGISTRERT: 29.01.2018
BEHANDLET I PFU: 29.05.2018
BEHANDLINGSTID: 120 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Aftenposten publiserte torsdag 4. januar 2018 sesong 2 i serien «Stuck». I serien fulgte Aftenposten 25-åringen Emilie Beck til ulike land i Latin-Amerika. Hun traff tenåringsjenter som på ulike måter var blitt utsatt for overgrep eller maktmisbruk.

Serien hadde seks episoder. Episodene ble også publisert i hver sin nettsak, som inneholdt en kort presentasjon.

Nederst i nettsakene stod det:

«Serien er produsert for Aftenposten av TV Wonder AS i samarbeid med Plan International Norge. (Regi: Geir Fredriksen)»

I selve serien stod denne teksten innledningsvis i hver episode: **«Aftenposten presents; a TV Wonder production; in collaboration with Plan International»**.

Til slutt stod følgende informasjon i rundt ett sekund i rulleteksten (i episode 2-6 var Aftenpostens redaktør og producer på et tidligere bilde i rulleteksten):

KLAGEN:

Klager er seks privatpersoner, som klager sammen. Klagerne mener Aftenposten har brutt følgende punkter:

- Punkt 2.2, om redaksjonell uavhengighet
- Punkt 2.3, om bakenforliggende forhold
- Punkt 2.6, om skillet mellom reklame og journalistikk
- Punkt 2.7, ukritisk formidling av PR-stoff
- Punkt 2.8, om sponsering av journalistikk

Klagerne skriver:

«Vi mener det er problematisk hvordan Aftenposten samarbeider med Plan International Norge i sin serie STUCK (sesong 1 og 2) uten å markere godt nok at dette er et kommersielt prosjekt for Plan der Aftenposten fungerer som deres talerør. Dette gjør aftenposten helt ukritisk. Vi ser et klart brudd med flere paragrafer i Vær varsom-plakaten.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Aftenposten avviser at god presseskikk er brutt.

Avisen skriver at Stuck ikke er en nyhetsdokumentar. Virkeligheten er slik Emilie Beck ser den, forteller avisen, og videre:

«Dersom et team fra Aftenpostens utenriksredaksjon hadde laget en serie på samme tema, ville den blitt løst annerledes, med andre krav til bredde og nyanser, dokumentasjon og kildekritikk.»

Aftenposten opplyser at Stuck er et redaksjonelt produkt utviklet av Aftenposten og produksjonsselskapet TV Wonder, og at Aftenposten har det fulle og hele ansvaret for innholdet.

Stuck har fått betegnelser som reality-serie og dokusåpe i nominasjon til Gullruten, opplyser Aftenposten.

Om Plan Norges rolle, skriver avisen:

«Bistandsorganisasjonen Plan Norge ble invitert inn i prosjekt som sponsor og samarbeidspartner, på bakgrunn av deres arbeid mot alvorlige brudd på unge jenters rettigheter. Plan har som sponsor vært med på å finansiere serien, og deres faglige ekspertise har vært uunnværlig både før og under reisene.

Og ikke minst har Plans deltagelse vært nødvendig for å sikre god oppfølging og beskyttelse av jentene i serien, som i svært sårbare situasjoner har fortalt sin historie.»

Videre fremholder Aftenposten at samarbeidet med Plan er tydelig merket, både i artikler som er skrevet og i alle episodene:

«I sesong 2 kommer disse opplysningene både i starten, i såkalte 'opening credits', og på slutten i rulleteksten.»

Plan har «overhodet ingen innflytelse på innholdet i serien, hverken i opptak eller klipp», skriver Aftenposten. Dette er også nedskrevet i avtalen som TV Wonder har med organisasjonen, opplyser avisen.

«Men avtalen gir dem mulighet til å se produksjonen før den publiseres, for å ivareta sikkerheten til de unge jentene som er filmet, jfr vårt pkt 2 i dette tilsvaret. Serien handler heller ikke om Plan, og Plan uttaler seg aldri i serien.»

Aftenposten opplyser at redaksjonen har invitert inn Plan som sponsor også fordi organisasjonen kan bidra faglig. Aftenposten mener at tradisjonelle TV-kanaler har hatt stor frihet for at bistandsorganisasjoner kan sponse denne typen programmer:

«TV2 har *Truls i Nepal*, en serie om fadderbarna til Plan, finansiert av Plan, NRK har sine TV-aksjoner og TV2 har sine artistgallaer.»

Klagerne mener at Stuck bli fremstilt som seriøs journalistikk, «men egentlig fungerer som en kampanjeserie for Plan». Klager skriver videre:

«Fortellergrepet Aftenposten bruker er i seg selv ikke et problem, men vi mener det er svært problematisk at Aftenposten kaller dette for Emilie sin opplevelse av virkeligheten, når de senere vedkjenner at 'Plan har som sponsor vært med på å finansiere serien, og deres faglige

ekspertise har vært uunnværlig både før og under reisene'. Når Plan har spilt en så viktig rolle både før og under reisen, viser dette heller en virkelighet som Emilie har blitt servert av Plan.»

Klagerne mener det ikke stemmer slik Aftenposten skriver, at Plan aldri blir nevnt i serien. I begynnelsen av serien står følgende, skriver klager: «ADVARSEL inneholder grove brudd på jenters rettigheter. Plan arbeider hver dag for å stoppe dette».

Klagerne mener at Aftenpostens merking av serien ikke er tilstrekkelig fordi det ikke kommer frem hvor stor innflytelse Plan har hatt på innholdet.

«Det er mulig at Plan ikke har noe med opptak og klipp å gjøre, men når mye av forarbeidet er gjort ved hjelp av 'Plan sin faglige ekspertise' så kan en derfor ikke hevde at Plan ikke har hatt noen innflytelse på innholdet i serien.»

Klagerne skriver videre:

«Samarbeidet med Plan er ikke markert godt nok. Plan har blitt markert som sponsor, men ikke som en bidragsyter når det kommer til innhold i serien.»

Slik klagerne ser det, er heller ikke programmene som Aftenposten trekker frem fra NRK og TV 2 gode eksempler for sammenligning. Disse TV-aksjonene er klare innsamlingsaksjoner for bistandsorganisasjoner, skriver klagerne. «(...) når Aftenposten velger å sammenligne STUCK med dette sier de implisitt at serien er en innsamlingsaksjon/reklamekampanje for Plan.»

Aftenposten har ingen flere kommentarer.